

	Центральнoукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Назва дисципліни Аграрне і земельне право			
		Статус дисципліни Цикл професійної підготовки вибірковий компонент			
Галузь знань	08 Право				
Спеціальність	081 Право				
Освітня програма	Право				
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)				
Форма навчання	Денна/заочна				
Курс	2				
Семестр	4				
Обсяг дисципліни	Кредити	4	Години	120	
	Лекційні			36/8	
	Практичні/семінарські			16/4	
	Лабораторні				
	Самостійна робота			68/108	
Семестровий контроль	Екзамен				
Викладач	<i>Чернік Світлана Дмитрівна, к.і.н., доцент кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права, доцент</i>				
Контактна інформація	<i>s.d.chernik@cuspu.edu.ua</i>				
Кафедра	<i>кафедра державно-правових дисциплін та адміністративного права</i>				
Факультет	<i>Історії та права</i>				
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	<p><i>Аграрне і земельне право є важливою навчальною дисципліною, в межах якої вивчаються теоретичні й практичні питання земельного та аграрного права як окремих галузей права. Зокрема, предмет і метод аграрного і земельного права, система аграрного і земельного права, об'єкти та принципи правового регулювання, зміст аграрних і земельних правовідносин, юридична відповідальність за правопорушення аграрного і земельного законодавства, правовий статус суб'єктів аграрного господарювання, форми власності на землю і форми землекористування; вимоги чинного законодавства щодо раціонального використання та охорони земель, склад та категорії земель тощо. Вивчення навчальної дисципліни «Аграрне і земельне право» базується на основі нормативних актів, наукових і навчальних джерел, які становлять предмет аграрного і земельного права.</i></p>				
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	<p><i>Метою курсу є формування цілісного, системного уявлення про актуальні теоретичні проблеми земельного та аграрного права, їх взаємозв'язку з теоретичними і практичними проблемами в рамках інших галузей права (цивільне право, адміністративне право тощо), а також здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у аграрному та земельному праві або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин та принципів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</i></p>				
Компетентності	- здатність до абстрактного, логічного та критичного				

	<p>мислення, аналізу і синтезу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; - здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; - навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел, оцінка її достовірності, використання сучасних інформаційних технологій і баз даних; - здатність проведення досліджень, уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій дискусії; - здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; - здатність бути критичним та самокритичним, визнавати та виправляти власні помилки; - здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; - прагнення до збереження навколишнього середовища; - здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, зокрема з аграрного і земельного права.
<p>Програмні результати (Чому можна навчитися)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин; - здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання; - проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (нормативно-правові акти, наукова література тощо); - формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми з аграрного і земельного права; - давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю; - складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами; - використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин; - доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло; - виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.
<p>Зміст дисципліни</p>	<p><i>Розділ 1. Аграрне право. Тема 1. Загальні положення аграрного права. Тема 2. Державне регулювання сільського господарства в Україні. Тема 3. Організаційно-правові форми суб'єктів аграрного господарства. Тема 4. Правове регулювання виробничо-господарської діяльності аграрних товаровиробників. Тема 5. Правове регулювання здійснення окремих видів сільськогосподарської діяльності. Тема 6. Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві. Тема 7. Договірні відносини в сільському господарстві. Тема 8. Юридична відповідальність</i></p>

	<p>за порушення аграрного законодавства. Розділ 2. Земельне право. Тема 9. Предмет, метод, принципи, система та джерела земельного права. Тема 10. Право власності на землю. Тема 10. Право власності на землю. Тема 11. Право користування землею. Тема 12. Обмеження прав на землю. Тема 13. Набуття і реалізація прав на землю. Тема 14. Управління в галузі земельних відносин. Тема 15. Склад та категорії земель України. Тема 16. Правове регулювання плати за землю. Тема 17. Охорона земель. Тема 18. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства.</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>Критеріями оцінки є: усні відповіді: повнота розкриття питання; логіка викладання, культура мови; емоційність та переконаність; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; виконання письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; охайність оформлення письмової роботи. Максимальний бал за виступ з питань певної теми модуля на семінарському занятті – 5 балів. До 2-х балів ставиться студентові, який робить вдалі доповнення протягом семінарських занять з певної теми модуля, виправляє неточності, однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань. Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів. За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі - роботі конференції, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, були учасниками олімпіад, конкурсів тощо можуть нараховуватися додаткові бали: до 5 балів.</p>
<p>Політика курсу</p>	<p>-обов'язкове відвідування навчальних занять; -активність студента під час семінарських занять; -своєчасне виконання завдань самостійної роботи; -відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені на консультаціях. Не допустимо: - пропуск занять без поважних причин; - запізнення на заняття; - користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до історико-правових джерел); - порушення правил академічної доброчесності.</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p>Онлайн-ресурси: - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: URL: http://www.nbuv.gov.ua - Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. URL: www.library.univ.kiev.ua - Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія». URL: http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib - Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І. Чижевського URL: http://library.kr.ua/. - Наукова бібліотека Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. В.Винниченка URL: http://www.kspu.kr.ua/ua/pro-biblioteku/novyny.</p>

	<p>- Сайт Верховної Ради України (законодавство). URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main</p> <p>- Сайт журналу «Право України». URL: http://pravoua.com.ua/ http://www.ligazakon.ua/</p> <p>- Українська правнича фундація. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/REF0010079</p>
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p><i>Аудиторії корпусу № 1 ЦДПУ ім. В.Винниченка, мультимедійне обладнання або ноутбук, смартфони, презентаційні матеріали до курсу, навчальна та наукова література.</i></p> <p style="text-align: center;">Нормативно-правові акти</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України від 28 червня 1996 р. (зі змінами) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80. 2. Водний кодекс України від 6 червня 1995р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80. 3. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14. 4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10. 5. Кримінальний кодекс України від 1 вересня 2001р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14. 6. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12. 7. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1264-12. 8. Про правовий режим територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 27 лютого 1991 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/791%D0%B0-12. 9. Про природно-заповідний фонд: Закон України від 16 червня 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2456-12. 10. Про пестициди та агрохімікати: Закон України від 2 березня 1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86/95-%D0%B2%D1%80. 11. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1908-14. 12. Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22. 02. 2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1478-14. 13. Про охорону земель: Закон України від 19. 06. 2003р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/962-15. 14. Про безпечність та якість харчових продуктів : Закон України від 23 грудня 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80. 15. Про охорону земель : Закон України від 19 червня 2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/962-15. 16. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24 червня 2004 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15. 17. Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004 років: Закон України від 18 січня 2001 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2238-14.

18. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві: Закон України від 17 жовтня 1990 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400-12>.
19. Про кооперацію: Закон України від 10 липня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1087-15>.
20. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10 квітня 1992 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2265-12>.
21. Про кредитні спілки: Закон України від 20 грудня 2001 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2908-14>.
22. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14 лютого 1992 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-12>.
23. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17 липня 1997 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80>.
24. Про фермерське господарство: Закон України від 19 червня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/973-15>.
25. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15 травня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/742-15>.
26. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14>.
27. Про оцінку земель: Закон України від 11 грудня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1378-15>.
28. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15>.
29. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19 червня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/963-15>.

Основна

1. Аграрне право (оглядові лекції, нормативно-правові акти): [навч. посіб.] / А. М. Статівка, В. Ю. Уркевич ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Юрайт, 2014. 351 с.
2. Аграрне право (оглядові лекції, нормативно-правові акти): [навч. посіб.] / А. М. Статівка, В. Ю. Уркевич ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Юрайт, 2014. 351 с.
3. Аграрне право України : підручник / В. М. Єрмоленко, О. В. Гафурова, М. В. Гребенюк, І. В. Горіславська, І. М. Заріцька, В. І. Курило, Т. С. Новак, Л. О. Панькова, Ю. С. Петлюк, О. Ю. Піддубний; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. К. : Юрінком Інтер, 2010. 608 с.
4. Аграрне право : підручник / [В. М. Корнієнко та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. А. М. Статівки ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2019. 411 с.
5. Аграрне право : підручник / [В. М. Корнієнко та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. А. М. Статівки ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - 2-ге вид., змін.. Харків : Право, 2019. 411 с.
6. Аграрне право України : навч. посіб. / [Т. Є. Харитоновна та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук Т. Є. Харитоновної, проф. І. І. Каракаша ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". Одеса : Юридична література, 2017. 434 с.
7. Аграрне право України. Практикум : навч. посіб. / [В. І. Горевий та ін.] ; Сум. держ. ун-т. Суми : Сум. держ. ун-т,

2015. 323 с.

8. Дуравкіна Н.І. Земельне право у схемах і таблицях : навч. посіб. / Н.І. Дуравкіна ; Харків. нац. ун-т внутр. справ, Сум. філ. Суми : Мрія , 2018.
9. Земельне право України : навч. посіб. / Н. П. Барабаш, М. Я. Ващишин, В. І. Федорович ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Юрид. ф-т, Каф. труд., аграр. та екол. права. Л. : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 172 с.
10. Земельне право: підручник / [М. В. Шульга та ін.] ; за ред. проф. М.В.Шульги ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Х. : Право, 2013. 519 с.
11. Земельне право України : навч. посіб. / [І. І. Каракаш та ін.] ; за ред. І.І. Каракаша і Т.Є. Харитонової ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад." Вид. 2-ге, перероб. і допов. Одеса : Юридична література, 2017. 585 с.
12. Оверковська Т. К. Аграрне право України : навч. посіб. у схемах / Оверковська Т. К. ; Вінниц. нац. аграр. ун-т. Вінниця : Едельвейс і К, 2015. 186 с.
13. Сидор В.Д. Аграрне право України. Практикум : навч.-метод. посіб. для студентів вищ. юрид. навч. закл. / В. Д. Сидор ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад." Чернівці : Технодрук, 2014. 115 с.
14. Шуміло О. М. Земельне право України (у схемах) : навч. посіб.; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. 287 с.

Допоміжна

1. Бондар О. Г. Публічне управління у сфері використання та охорони земель в Україні: актуальні проблеми правового та інституційного забезпечення. *Право України*. 2020. № 5. С. 43-62.
2. Гафурова О. В. Проблеми правового регулювання аграрних трудових відносин. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 272-275.
3. Дударенко В.В. Поняття аграрних холдингів як суб'єктів аграрних правовідносин. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 286-289.
4. Жмудінський В. П. Правові категорії суб'єктів аграрного права. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 1. С. 272-276.
5. Заставська Л.П. Законодавче забезпечення державного управління землями сільськогосподарського призначення. *Право та державне управління*. 2014. № 4. С. 133-138.
6. Коваленко Т. О. Юридична природа майнового паю як об'єкта аграрних правовідносин. *Публічне право*. 2019. № 3. С. 140-149.
7. Кондратенко Д. Ю. Правове регулювання правовідносин у сфері обліку земель. *Право та інноваційне суспільство*. 2019. № 2. С. 100-105.
8. Кульчій І. М. Правові виклики державної аграрної політики України в умовах євроінтеграції. Проблеми законності. 2020. Вип. 149. С. 126-135.
9. Кустовська О. В., Гринчук А. Ю. Про проблеми продажу права оренди на землі сільськогосподарського призначення. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2017. № 2. С. 52-57.
10. Латишева В.В. Сільськогосподарські виробничі

кооперативи як суб'єкти аграрних . *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Юридичні науки.* 2020. № 4(1). С. 66-72.

11. Літошенко О. Особливості земельної правосуб'єктності іноземних громадян, осіб без громадянства, іноземних юридичних осіб та іноземних держав. *Підприємництво, господарство і право.* 2017. № 9. С. 107-110.
12. Михайловський О. М. Щодо проблем класифікації суб'єктів аграрного права. *Економіка. Фінанси. Право.* 2018. № 11(4). С. 4-7.
13. Мірошниченко А. М. Земельна ділянка як об'єкт права: абстракція чи реальність? *Право України.* 2020. № 5. С. 91-105.
14. Петрикін І.В. Використання земель сільськогосподарського призначення в умовах відсутності ринку землі. *Продуктивність агропромислового виробництва.* 2017. № 29. С.123-125.
15. Сокол М. В. Земельна ділянка як об'єкт аграрних правовідносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2019. Вип. 59(2). С. 11-14.
16. Терьошкіна А. Д. Правове становище аграрної біржі України. *Економіка. Фінанси. Право.* 2020. № 11(2). С. 37-40.
17. Туєва О. М. Сільський зелений туризм як категорія аграрного права. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки.* 2016. Вип. 4(1). С. 99-102.
18. Уркевич В. Ю. Право постійного користування земельною ділянкою: проблеми теорії та практики. *Право України.* 2020. № 5. С. 143-157.
19. Шульга М.В. Право спільної часткової власності на земельну ділянку в земельно-правовій доктрині України. *Право України.* 2020. № 5. С. 116-127.
15. Юрченко Е. Правова доля земельних ділянок, наданих особам на праві постійного користування для створення та ведення фермерського господарства. *Підприємництво, господарство і право.* 2017. № 9. С. 99-103.